

Deze 4 pagina's
kunt u vouwen tot
een folder!

Informatie

De Veenhoop, of in het Fries De Feanhoop, is alom bekend van het Veenhoopfestival tijdens de jaarlijkse kampioenschappen skûtsjesilen op de Wijde Ee. Elfstedentochtwinnaar Jeen van der Berg is er geboren en het skriuwersarkje van de bekende Friese schrijver Rink van der Velde ligt er. Maar het meest bekend is De Veenhoop om de ongerepte petgaten. Het 260 inwoners tellende dorp ligt midden in een prachtig natuurgebied.

Wandelen en fietsen

De omgeving van De Veenhoop is ideaal voor wandelen en fietsen. De hier beschreven ongemarkeerde wandeling is zo'n zes kilometer lang. De route kan ook worden gefietst, zie kaartje.

It Polderhûs

De Rink van der Velde Kuier en de wandeling door de Kraanlannen begint en eindigt bij restaurant It Polderhûs. Het pand is in 1872 gebouwd als karakteristieke brugwachterswoning. Het voormalige achterhuis met boerderij is nu restaurant. Voor wie hier even uit wil blazen met een kopje koffie of thee, krijgt bij inlevering van de bon het tweede kopje gratis (maximaal 4 personen).

BIJ EEN KOPJE
KOFFIE/THEE MET
GEBAK IS HET
TWEEDE KOPJE GRATIS

← NEEM
DEZE BON
MEE

It
Fryske
Gea

It Fryske Gea (0512) 38 14 48
Postbus 3 info@itfryskegea.nl
9244 ZN Beetsterzwaag www.itfryskegea.nl

WANDEL/FIETS

ROUTE

Rink van der Velde Kuier

Wandelen en fietsen rond
De Veenhoop

Het land van Rink

Het skriuwersarkje

Ten oosten van De Veenhoop ligt het natuurgebied Petgatten De Feanhoop, met aan de zuidwestkant het unieke gebied De Kraanlannen. Wandelen door Petgatten De Feanhoop is genieten van de rust, de doorkijkjes, de planten en de vogels. De speciale Rink van der Velde Kuier langs de petgaten, het skriuwersarkje en it bûtlân van de Noarderkrite start op de brug bij restaurant It Polderhûs.

Tekst: Roely Boer, foto's: It Fryske Gea

Over Rink van der Velde

De schrijver werd op 18 juni 1932 in Aalsum geboren en bracht zijn jeugd grotendeels door in Beetsterzwaag. Later woonde hij in Drachten. Na zijn diensttijd werd hij verslaggever bij de Nieuwe Dockumer Courant. Hij werkte bij de Drachtster Courant, de Friese Koerier en de Leeuwarder Courant. Hij portretteerde graag anarchisten, turfgravers, vissers, jagers en stropers. Zijn eerste roman 'Joun healwei tolven' verscheen in 1962, gevolgd door een lange reeks van romans en verhalenbundels. Voor het boek 'Feroaring fan lucht' over de zonderling Durk Snoad ontving de schrijver in 1975 de Gijsbert Japixsprijs. 'De Fûke', over een visser in oorlogstijd, was zijn eerste boek dat in Fryslân speelde. Het boek werd in 2000 door Steven de Jong verfilmd. In 2004 is de Rink van der Veldeprijs in het leven geroepen voor het beste, voor een breed publiek geschreven, Friese boek.

1. It Polderhûs

Vanaf It Polderhûs met de voormalige brugwachterswoning steken we de brug over het Polderhoofdkanaal over. We lopen via de Drachtster Heawei richting het skriuwersarkje en de petgaten. Dit eerste stuk over het asfalt is minder aantrekkelijk vanwege het verkeer, maar de vergezichten naar links en rechts maken dat weer goed. Hier zie je duidelijk dat het intensief gebruikte agrarische land door ontwatering is ingeklonken en tegenwoordig veel lager ligt dan het natuurgebied. Een belangrijke reden waarom moerasgebieden verdrogen en verzuren, is dan ook omdat ze nog enkel gevoed worden met (zuur) regenwater.

2. Skriuwersarkje

Na ongeveer een kilometer ligt links het skriuwersarkje, aan het begin van de petgaten. Het uitzicht is fantastisch. Geen wonder dat dit het favoriete plekje was van Rink van der Velde. Hij viste hier graag op paling en snoekbaars. Bijna vijftig jaar geleden kocht deze bekende Friese schrijver dit petgat met een klein oud arkje. In 1990 verleende de gemeente toestemming voor een nieuwe ark. Vlak voor zijn overlijden op 17 februari 2001 verkocht Rink van der Velde het arkje en het petgat aan It Fryske Gea. Zonder duidelijk doel dreigde het te 'fertutearzjen'. De toenmalige directeur van It Fryske Gea, Ultsje Hosper, opperde toen het idee van een skriuwersarkje. Schrijvers en kunstenaars mogen sindsdien een aantal weken in het arkje wonen en werken.

3. Vervening en petgaten

We lopen door tot het wandelpad langs de petgaten (links). Fietsers kunnen even verderop links het fietspad nemen en aan het eind linksaf slaan. Zij fietsen om de petgaten heen. Dit natuurgebied ontstond als gevolg van de vervening (1663 - 1920). Veenarbeiders haalden het veen uit de petgaten en legden het te drogen op de stripen (de zetwallen tussen het water). Daarna staken ze pas de turf. Een deel van de petgaten is gedempt en in cultuur gebracht. Het restant is, toen de inzichten voor natuurbeleid veranderden, opnieuw ingericht. Wandelend langs wat in de volksmond het 'ûndergrûnskanaal' heet, omdat het gegraven is in de (zand)ondergrond van het veen, wanen we ons even in de tijd van de vervening.

4. Voormalige sluis

Aan het eind van het pad liggen nog de restanten van de vroegere, in 1926 gebouwde, sluis. De sluis is onderdeel van het grotere watersysteem van de Opsterlandse en Smallingerlandse veenpolder. Hoewel de sluis deel uitmaakt van een zeer markante geschiedenis heeft het object geen (rijks)monumentale status. It Fryske Gea heeft restauratieplannen om dit cultuurhistorische element voor de toekomst te bewaren. Wij gaan over het 'Haaijebrêgje' - genoemd naar de man die dit bruggetje heeft gemaakt - over de voormalige Ringfeart en slaan linksaf.

5. Noarderkrite

Eerst genieten we nog even van het fraaie uitzicht op De Noarderkrite, het gebied aan de noordkant van het pad. Dit 'bûtlân' (oorspronkelijk boezemland) toont het landschap van voor de vervening. Het schrale, natte land is waardevol voor broedvogels als de krakeend, zomertaling, blauwborst en rietzanger. In het natte landschap treffen we ook de grote lisdodde, zwanenbloem en wintergasten als de visarend en smient aan. Ligt er ijs, dan is het een ideale plek om te schaatsen.

Op het informatiebord lezen we over het belang van schoon water. Om dat te realiseren, is in 2000 de waterhuishouding in het gebied veranderd. Het zuivere kwelwater (grondwater) wordt sindsdien direct uit de polder in de petgaten gemalen.

6. Amerikaanse windmotor

De Amerikaanse windmotor is van het merk Herkules. De windmotor is in 1926 gebouwd voor het bemalen van de polder De Hege Warren, maar raakte na 1963 vanwege het elektrisch bemalen van de polder in verval. Tijdens de realisatie van het project Petgatten De Feanhoop kocht het museum It Damshûs de molen van de particuliere eigenaar. Op een paar kilometer van de oude standplaats vervult hij nu weer een nuttige waterbeherende functie.

7. De Wiide Ie

Bij het informatiebord op de Polderdijk lopen we rechtsaf naar beneden. Rechts van het pad glinstert het water van de Wiide Ie, links liggen de grazige weilanden. Hier staat tijdens het eerste weekeinde van de bouwvak de feesttent van het bekende Veenhoopfestival. De festivalgangers kamperen ook op deze

Noarderkrte

weilanden. Op de maandag zeilen de veertien SKS-skûtsjes de tweede wedstrijd van hun kampioenschap. Ze starten vanaf de wal in het Grytmansrak. Tussen de oevers vaart van 17 april tot 1 oktober een pontje.

8. De oude sluis

We zijn weer bij het dorp en staan even stil op de begin jaren zestig met schoon zand dichtgegooide sluis. Hij is nu weer in ere hersteld, zodat vanaf 2015 het Polderhoofdkanaal van half mei tot half september weer bevaarbaar is voor de recreatievaart.

9. Tuibrug

Even verder aan de Slûswei ligt een monumentaal stalen bruggetje met tuien over de ringvaart. De brug van geklonken staal is verwant aan de Drentse tuibrug. Via de Slûswei lopen we weer richting It Polderhûs. Aan de betonnen bolders in de berm legden de turfschippers vroeger aan als ze moesten wachten voor de sluis.

Restaurant It Polderhûs

10. De Kraanlannen

Volgens een oud 'placaat' uit 1542 broedde in dit gebied de kraanvogel. Vandaar de naam. Het gebied is pas na 1930 deels verveend. De stripen (zetwallen) zijn bijzonder vanwege de vegetatie van heischraalgrasland met onder andere valkruid, klokjesgentiaan, liggende vleugeltjesbloem, gewone dopheide en heidekartelblad. In de petgaten valt de pluimzegge op. In het rietland met veenmoslandjes bloeit in de maanden mei en juni de echte koekoeksbloem. Het is een belangrijk broedvoegebied. De bekende zangvogels van rietland en moerasbos broeden er hun jongen uit, evenals de fuut, kuifeend, slobend en bruine kiekendief. Het open gebied is ook ideaal voor de weidevogels.

De Amerikaanse windmotor